

woensdag 29 september 2010 door Folkert Jensma

'Europese aanhoudingsbevelen worden misbruikt, rechtsbescherming gebrekkig'

Nederland is een 'volgzame lidstaat' bij het uitvoeren van [Europese aanhoudingsbevelen](#). Sommige EU lidstaten waaronder België maken misbruik van deze nieuwe eenvoudiger uitleveringsverzoeken binnen de Europese Unie. De rechtsbescherming voor verdachte burgers is onvoldoende. Dit blijkt uit een onderzoek naar de dagelijkse praktijk bij rechtbank en openbaar ministerie van het Europese Aanhoudingsbevel tussen 2006 en 2008 door de Utrechtse onderzoekers Elina Kurtovic en Philip Langbroek. Het werd [hier](#) gepubliceerd in *Delikt en Delinkwent* (7/51).

Zij hielden gesprekken met rechters en officieren en namen een steekproef uit de zaken die tot nu toe zijn behandeld. Dergelijke bevelen blijken vooral te worden gebruikt om 'kleine criminelen' binnen Europa aan elkaar over te dragen. De ruimte voor Nederlandse rechters om dergelijke bevelen af te wijzen is niet groot, mede door beperkende uitspraken van de Hoge Raad. Met de bescherming van de verdachten is het niet goed gesteld, menen de onderzoekers. De procedure is niet transparant en rechters neigen ertoe zich aan te passen aan het laagste niveau van mensenrechtenbescherming in Europa. Ook hebben rechters geen zicht op het verloop van de zaak en de behandeling van de verdachte na diens overlevering. Advocaten zijn slecht op de hoogte met de jurisprudentie. Het nog vrij nieuwe overleveringsrecht bevat gebreken, zo menen zij. Eigenlijk kan alleen het Europese Hof in Straatsburg achteraf schendingen constateren. Maar dan is het vaak al te laat. "Als je 60 dagen in overleveringsdetentie hebt doorgebracht en je wordt 10 dagen na overlevering vrijgelaten omdat je ten onrechte als verdachte bent aangemerkt, staat je leven evengoed op zijn kop", zo schrijven zij.

Ook is er een probleem met landen die aanhoudingsbevelen uitvaardigen om oneigenlijke redenen. Soms exporteren buitenlandse officieren hun werklast door verzoeken te doen die kansloos zijn. Met de weigering tot uitlevering kan dan wel een dossier worden afgesloten. België zou regelmatig overlevering vragen alleen om een getuige te kunnen horen bij een onderzoek. Dat is misbruik van deze bevoegdheid, maar het Nederlandse openbaar ministerie wil dat niet hardop zeggen om de samenwerking met België niet te belasten. De helft van de personen die Nederland aan België overlevert blijkt niet te worden vervolgd, maar wordt gewoon vrijgelaten.

Ook worden er overleveringen gevraagd voor zaken die in Nederland flauwekul gevonden worden. Als voorbeeld noemt een rechter een zaak waarin iemand naar Estland moest worden gestuurd omdat hij daar een stuk hout naar een paard zou hebben gegooid. En een Nederlandse toerist moest naar Cyprus worden uitgezet omdat hij daar had geweigerd zijn vakantiehuisje te betalen gezien de enorme puinhoop. De man werd daar wegens oplichting vervolgd.

Bij rechters en officieren heerst het 'sterke vermoeden' dat het EAB door autoriteiten in andere landen wordt misbruikt. Het vertrouwen in elkaars strafrechtssystemen staat onder druk. De onderzoekers rapporteren een incident in een Nederlandse rechtzaal waarbij een Poolse verdachte door Poolse agenten tegen de grond werd getrapt en geboeid waarna het trappen niet ophield. Degenen die in de praktijk met het EAB werken noemen het echter wel een grote stap vooruit, in vergelijking met de uitleveringsverzoeken van destijds. De procedure is sneller.